

Ålders- och könsfördelning hos sträckande rovfåglar över Falsterbohalvön höstarna 1986 och 1987

Meddelande nr 122 från Falsterbo fågelstation

Age and sex ratio among raptors migrating past the Falsterbo peninsula in the autumns of 1986 and 1987

Nils Kjellén

Bakgrund

Räkning av sträckande rovfåglar i Falsterbo har pågått ända sedan 1940-talet (Rudebeck 1950, Alerstam m.fl. 1974). Tidigare nöjde man sig med att försöka artbestämma fåglarna, men tubkikarens intåg har gett nya möjligheter. Kunskapen om hur man åldersbestämmer rovfåglar har under den senaste 15-årsperioden ökat närmast explosionsartat. Främsta orsaken till detta är publiceringen av flera utmärkta fälthandböcker i ämnet som Christensen m.fl. (1974), Forsman (1984) och Gensbøl (1984). Sedan 1973 pågår standardiserade räkningar av flyttfåglar från Nabben i Naturvårdsverkets regi (Roos 1987 och tidigare). En ensam observatör med uppgift att räkna allt sträck har emellertid föga tid att specialgranska enstaka rovfåglar för åldersbestämning.

Hösten 1986 ombads jag av ansvariga för Projekt Bivrák och Projekt Glada att försöka uppskatta andelen ungfåglar bland sträckarna av dessa båda arter. I samband med detta arbete räknades och åldersbestämdes även flertalet övriga rovfågelarter. Inför höstsäsongen 1987 ansökte och beviljades Skånes Ornitologiska Förening medel från Världsnaturfonden (WWF) för att studera ålders- och könssammansättning hos sträckande rovfåglar i Falsterbo. Målsättningen är att räkna minst fem höstar för att sedan presentera en utvärdering. Redan nu är bilden emellertid tydlig för flera vanliga sträckare, varför en första kortfattad rapport kan presenteras.

Räkningsmetoder

Ambitionen har varit att täcka alla bra sträckdagar från mitten av augusti till mitten av november. Utanför denna period sträcker endast enstaka rovfåglar. Räkningen har inletts i gryningen och fortsatt så länge något påtagligt sträck noterats. Observationerna har inletts på Nabben på morgonen, varefter observatörerna beroende på vindriktning placerat sig så nära under sträcket som möjligt. De mest utnyttjade lokalerna har varit Fyrdungen, Ljungen, Ängsnäset och Falsterbokanalén. Goda sträckdagar har minst två observatörer arbetat tillsammans, oftast författaren och Anders Jönsson. De dagar vi inte kunnat täcka har siffror erhållits från danska rovfågelentusiaster, främst Alex Büring, Steen Søgaard och Klaus Malling Olsen. Dessa tackas hjärtligt för all hjälp. Den totala räkningsinsatsen framgår av tabell 1. Partiell täckning innebär här att räkning endast skett under en viss del av dagen, oftast sämre sträckdagar. Under så kallade ovädersdagar har vädret varit direkt olämpligt på grund av storm, regn eller dimma. Även dylika dagar sträcker enstaka sparvhökar och falkar, men dessa små antal torde inte påverka totalbilden. Som framgår av tabell 1, har täckningen varit mycket god under sträckets huvudperiod. Andra augustideka-

den och andra novemberdekaden 1986, då täckningen var sämre, har totalsiffran från de standardiserade räkningarna på Nabben (Roos 1987) använts i de fall då denna legat över våra siffror. Räkningarna 1987 avslutades den 10.11. Andra novemberdekaden detta år karakteriserades av disigt och olämpligt sträckväder, varför endast sparvhök torde ha sträckt i nämnvärda antal.

Tabell 1. Antalet räkningsdagar 1986 och 1987

1986	AUG			SEP			OKT			NOV	
	I	II	III	I	II	III	I	II	III	I	II
Heltäckning	-	6	11	6	9	9	6	8	7	8	-
Partiell täckning	6	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-
Oväder	4	4	-	2	1	1	3	2	4	2	?
	4 + (6)	10	11	8 + (2)	10	10	9	10	11	10	-

1987	AUG			SEP			OKT			NOV	
	I	II	III	I	II	III	I	II	III	I	II
Heltäckning	1	2	9	10	9	10	6	5	11	5	2
Partiell täckning	3	7	1	-	-	-	2	1	-	1	-
Oväder	2	1	1	-	1	-	2	4	-	4	?
	3 + (3)	3 + (7)	10 + (1)	10	10	10	8 + (2)	9 + (1)	11	9 + (1)	-

Goda sträckdagar är det i princip omöjligt att täcka alla rovfåglar som passerar halvön. Även om huvuddelen passerar i en korridor rakt över observationsplatsen, går alltid en del sparvhökar, kärrhökar och falkar lågt ute vid horisonterna. Under vissa vindförhållanden försöks sträcket söder eller norr om halvön, vilket försvårar både art- och åldesbestämning.

Ett problem är att avgöra hur stor del av de räknade rovfågelnarna som vänder. Problemet ökar ju längre österut på halvön räkningarna utförs. Generellt gäller att en mindre andel vänder i bra sträckväder och att vissa arter tvekar mer inför havet. Vi har dragit av allt observerat retursträck och sådana fåglar som bedömts övernatta på halvön. Det är dock omöjligt att säkert registrera alla individer som går i retur, då en del kan vända långt ute över havet och flyga tillbaka norr om Falsterbohalvön. Frågan är hur många rovfåglar som gör upprepande sträckförsök under olika dagar och på det viset dubbelräknas. För arter som bivrak, sparvhök, kärrhökar, fiskgjuse och falkar torde detta inte innebära något problem, då dessa inte skyggar nämnvärt för havet. Endast ormråk bedöms vissa dagar som svårräknad. I slutet av augusti uppträder en del, främst yngre, ormråkar, som snurrar runt över Ljungen flera dagar i sträck. Även under huvudsträcket i september-oktober är andelen vändande ormråkar vissa dagar nära 100 %. Sådana dagar har vi i allmänhet räknat vid Fyren, där det är lättare att registrera återsträck. Generellt anser jag inte att dubbelräkningar påverkat sträckbilden nämnvärt. En viss koll på siffrornas giltighet kan erhållas genom att jämföra med räkningar av insträckt rovfåglar vid Stevens klint på andra sidan sundet. Oftast är överensstämmelsen med Falsterbo god, men beroende på vindriktning kan såväl högre som lägre antal registreras. Det kan även nämnas att det främst vid

ostvindar vissa dagar kommer in fler rovfåglar från havet (vilka gått ut längre norrut) än vad som registreras på utsträck. Detta brukar inte följas av kraftigt sträck i Falsterbo följande dagar, varför dessa fåglar torde lämna landet någon annanstans. Sammantaget anser jag att räkningarna ger en god bild av passagen över Falsterbonäset med något varierande täckningsgrad för olika arter.

Bearbetning

I tabell 2 redovisas totala antalet köns- och åldersbestämda, respektive obestämda, exemplar för alla arter under de två säsongerna. Som framgår av denna, åldersbestämde inte sparvhök 1986, och även för en del andra arter är materialet sämre detta år.

Tabell 2. Antalet inräknade rovfåglar av olika ålder och kön 1986 och 1987.

		Adulta			Juvenila			♀-f	Obest	Totalt
		♂	♀	Σ	♂	♀	Σ			
Bivrråk	1986	-	-	3670	-	-	2326	-	862	6858
	1987	-	-	3726	-	-	218	-	15	3959
Glada	1986	-	-	35	-	-	188	-	68	291
	1987	-	-	47	-	-	141	-	55	243
Brun kärrhök	1986	32	29	61	-	-	156	44	-	261
	1987	24	38	62	-	-	145	73	1	281
Blå kärrhök	1986	42	37	79	-	-	134	129	-	342
	1987	11	13	24	-	-	49	74	3	150
Duvhök	1986	-	-	0	-	-	29	-	1	30
	1987	-	-	0	-	-	30	-	1	31
Sparvhök	1986	-	-	-	-	-	-	-	15712	15712
	1987	213	140	353	351	167	518	-	13851	14722
Ormvrråk	1986	-	-	1572	-	-	489	-	5033	7094
	1987	-	-	1968	-	-	1285	-	7517	10770
Fjällvrråk	1986	-	-	690	-	-	209	-	468	1367
	1987	-	-	747	-	-	399	-	334	1480
Fiskgjuse	1986	-	-	2	-	-	3	-	154	159
	1987	-	-	28	-	-	10	-	64	102
Tornfalk	1986	9	5	14	-	-	33	-	327	374
	1987	26	21	47	-	-	101	-	330	478
Stenfalk	1986	-	-	0	-	-	19	-	253	272
	1987	8	0	8	-	-	21	114	99	242
Lärkfalk	1986	-	-	2	-	-	29	-	40	71
	1987	-	-	0	-	-	9	-	20	29
Pilgrimfalk	1986	-	-	14	-	-	10	-	4	28
	1987	-	-	5	-	-	2	-	8	15

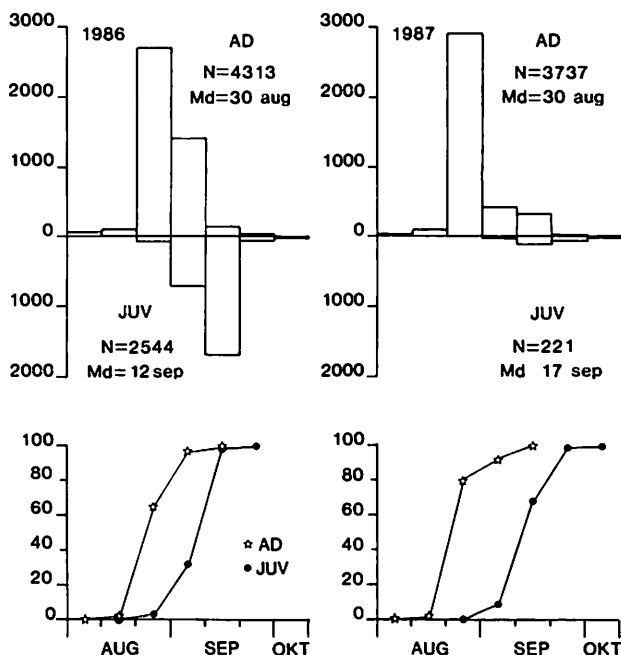
Nedan presenteras resultatet artvis. I redovisningen är materialet uppdelat på 10-dagarsperioder (dekader). För flertalet arter har andelen bestämda exemplar varit tillräckligt hög för att medge fördelning av obestämda ex på olika köns-, respektive ålderskategorier under varje dekad. Oftast presenteras ett diagram per art och år där sträckets uppdelning på adulta (2K+), respektive juvenila (1K) fåglar visas. Mediandatum (Md) anger det datum då 50 % av årets sträck passerat och (N) det beräknade

totalantalet av en viss kategori. I de flesta fall har även ett s.k. kumulativt diagram konstruerats. Av detta framgår hur stor del (%) av totalsumman som passerat vid en viss tidpunkt. Ur diagrammet kan även utläsas eventuella skillnader mellan olika åldersgrupper och/eller könscategorier. I de fall då materialet ansetts för litet visas endast ett totaldiagram för varje år.

Resultat

Bivråk

Tack vare över tio års specialbevakning av bivråksträcket i Falsterbo av Steen Søgaard och Gert Østerbye, är bivråkens tidtabell välkänd. De gamla fåglarna börjar sträcka i mitten av augusti, har en topp i slutet av denna månad och är fåtaliga redan från andra septemberdekaden. Ungfåglarna börjar sträcka sista dagarna i augusti och har en topp i mitten av september, medan de sista passerar i början av oktober. Andelen ungfåglar varierar en hel del mellan olika år beroende på häckningsutfallet. År 1986 registrerades 37 % ungfåglar vilket innebär det bästa häckningsresultatet under den senaste tolvårsperioden (Søgaard & Østerbye i manus), medan 1987 var ett av de sämre med endast 6 % ungfåglar. Detta torde bero på den regniga och kalla sommaren som lett till en mycket dålig ungfågelproduktion (Martin Tjernberg muntl.). Vi kan även notera ett senare mediandatum för ungfåglarna 1987 än 1986. Relativt sett är andelen ungfåglar låg hos bivråken, vilket antyder låg reproduktion och hög överlevnad för adulta fåglar. Variationen i antalet sträckande äldre bivråkar mellan olika år styrs sannolikt främst av vädret under den huvudsakliga sträcktiden.

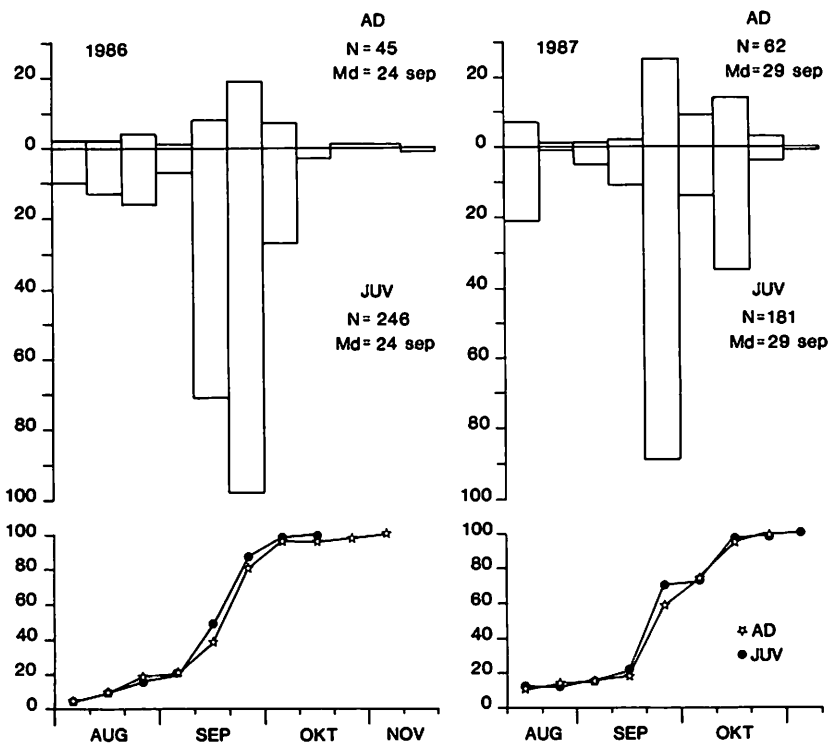
Figur 1. BIVRÅK *Pernis apivorus*

Glada

Sylvén (1987) har visat att en stor del av det svenska gladbeståndet lämnar landet via Falsterbo och att ungproduktionen speglas väl av de standardiserade räkningarna. Majoriteten av de gamla gladorna övervintrar i Skåne, medan endast 20-30 % av ungfågarna stannar.

Gladan är relativt lätt att åldersbestämma, varför en hög andel av sträckarna (77 %) bestämts båda åren. Några individer med ungfågelskaraktärer kvar i den adulta dräkten (sannolika 2K-fåglar) har förts till kategorin adulta. Efter en mycket bra häckningssäsong var andelen ungfåglar hela 84 % år 1986. Även 1987 lyckades gladorna bra med 75 % ungfåglar. Kanske beror den något högre andelen äldre fåglar det senare året på fler subadulta (främst 2K) jämfört med året innan.

Gladan är relativt kräsen när det gäller sträckväder, vilket brukar leda till att majoriteten passerar under ett fåtal toppdagar. Således sträckte 66 ex den 24.9 1986 och 59 ex den 29.9 1987. Sistnämnda dag räknades för övrigt 61 ex från Stevns klint på Själ-land. Sträckperioden är ovanligt utdragen med en topp i slutet av september. Det föreligger inga tydliga skillnader i sträcktid mellan de olika kategorierna, även om det finns en tendens till senare sträck hos vuxna glador.

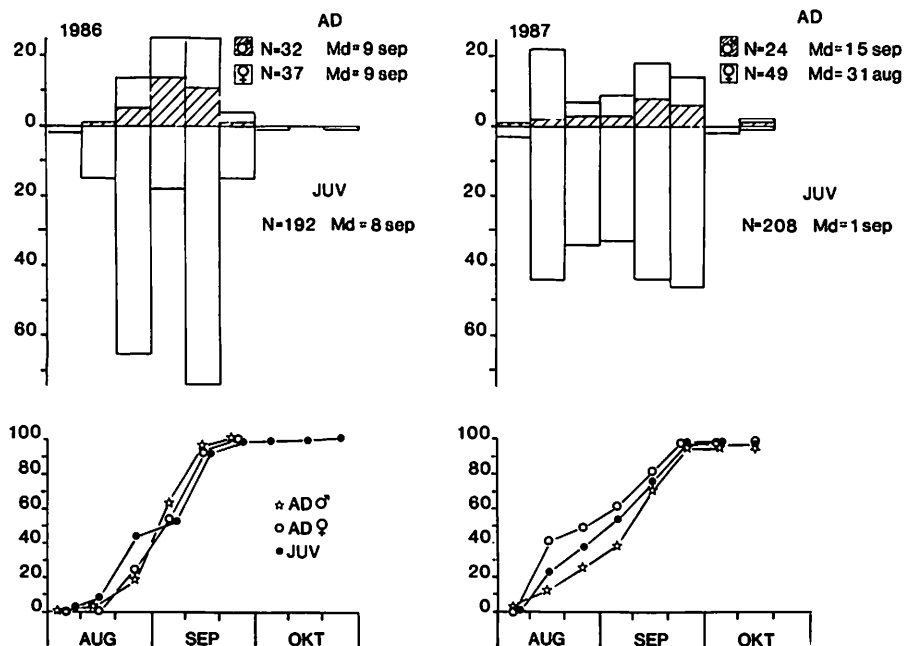
Figur 2. GLADA *Milvus milvus*

Brun kärrhök

Hos brun kärrhök har vi separerat grupperna adult hane, adult hona, juvenil och honfärgad (ad hona eller juv). Under gynnsamma omständigheter är det inga större problem att skilja adulta och juvenila fåglar även om dräktvariationen är stor hos brun kärrhök. En del 2K-honor kan likna ungfåglar men torde inte utgöra någon större felkälla. Endast ett fåtal identifierade 2K-fåglar (9 av 56 hanar) kan betyda att en del subadulta översomrar i övervintringsområdena. De honfärgade fåglarna har i diagrammen fördelats på honor och juvenila efter åldersbestämd procent i varje enskild dekad.

Andelen ungfåglar var likartad 1986 och 1987 (72 % resp. 70 %). Detta kan tyda på ett gott häckningsresultat båda åren. Med en genomsnittlig produktion kring 2 ungar/häckande par (Cramp m.fl. 1979) borde det finnas ungefär dubbelt så mycket ungfåglar som honor. Att andelen är betydligt större i Falsterbo kan sannolikt förklaras av att ungfåglaarna är mera ledlinjebundna än de äldre bruna kärrhökarna och därför i högre grad koncentreras till Falsterbo. Däremot borde det inte, som noterats, sträcka klart fler honor än hanar (sammanlagt 62 % av de adulta) om dessa var lika talrika. Förmodligen är den iakttagna sneda könsfördelningen reell och en förklaring till att hanarna ofta är polygama med 2-3 honor (Cramp m.fl. 1980).

Sträcktiden skiljer sig något mellan åren med tidigare mediandatum 1986 och ett mer utdraget förlopp 1987. Detta styrs förmodligen av vädret. Under första året noterades ingen tydlig tågordning mellan de olika kategorierna, medan mediandatum 1987 föll i ordningen ad hona, juv och ad hane. Materialet är emellertid relativt litet

Figur 3. BRUN KÄRRHÖK *Circus aeruginosus*

och skillnaderna inte statistiskt signifikanta. Fortsatta studier får utvisa om hanarna har en senare sträcktopp. Den tidiga medianen för honor 1987 förklaras av en iakttagen topp i slutet av augusti.

Den bruna kärrhöken är inte så väderkänslig som t.ex. ormvårk och glada men störst antal brukar räknas under allmänt "goda" dagar. Höga antal var 44 ex 12.9 1986 och 34 ex 17.9 1987 (det senare i sydostvind).

Brunhöken hade god häckningsframgång under både 1986 och 1987.

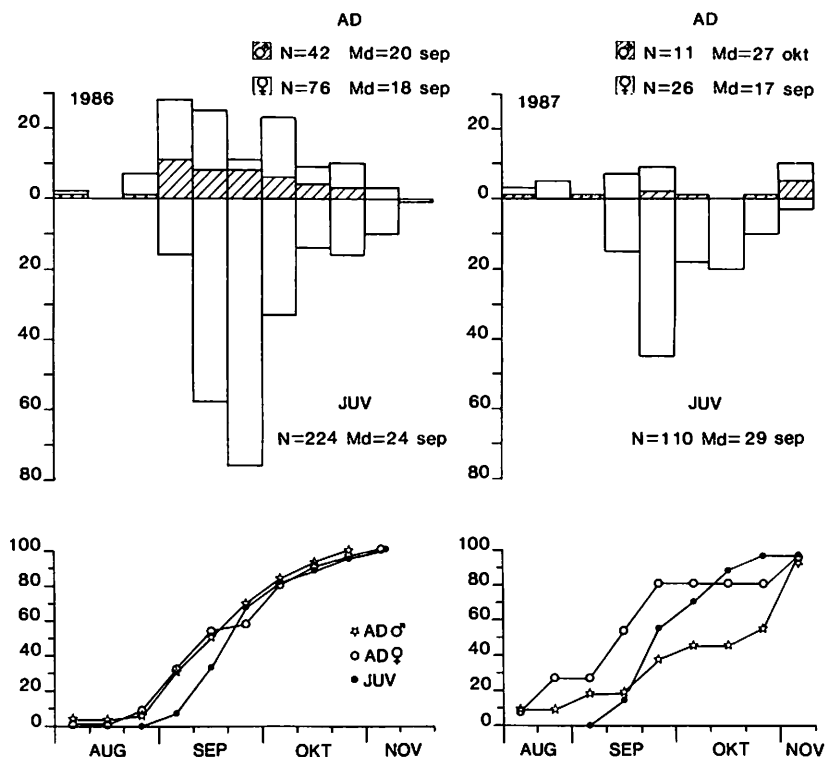
Foto: Jens B Bruun

Blå kärrhök

Åldersgrupperna är de samma som för brun kärrhök. Gamla hanarna är lätt urskiljda medan det krävs goda betingelser för att separera honor och juvenila. Redan i början av augusti kan de första blåhökarna noteras. Under denna månad passerar sedan ett fåtal äldre fåglar, kanske yngre icke-häckare eller fåglar som misslyckats med häckningen. Ungfåglarna börjar dyka upp i början av september och har en topp i slutet av samma månad. Sträcket fortsätter sedan in i november och enstaka individer övervintrar i södra Sverige. Andelen fåglar som bestämdes till honfärgade var något högre än för brun kärrhök (38 resp. 49 % de båda åren). Dessa har fördelats på honor och juvenila efter bestämd procent i varje dekad.

Andelen ungfåglar var efter korrigering 65 % 1986 mot 75 % 1987. Detta trots att totalantalet sträckare var mer än dubbelt så stort 1986. Även för blå kärrhök torde det vara så att ungfåglarna är mer ledlinjebundna, vilket ger en överrepresentation i Falsterbo. En annan tänkbar förklaring, som jag tror mindre på, är att en större andel adulta övervintrar. Även hos blåhöken noterades klart fler honor (sammanlagt 66 % av de adulta). Förklaringen torde även här vara en sned könsfördelning, då hanarna delvis är polygama (Cramp m.fl. 1980), men det är även tänkbart att fler hanar övervintrar.

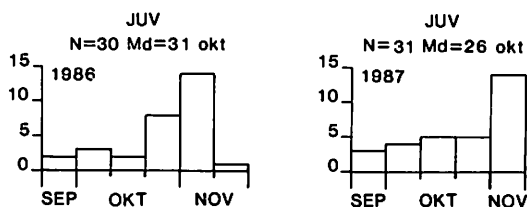
Medan inga markanta skillnader i sträcktid mellan de olika kategorierna noterades 1986, var dessa tydliga 1987. Då materialet var mindre det senare året, vill jag inte lägga för stor vikt vid de iakttagna skillnaderna utan avvaktar fortsatta studier. De något senare mediandatumen 1987 kan bero på bättre sträckväder i oktober detta år. Den blå kärrhöken sträcker även i sämre väder, och fåglarna passerar halvön på bred front, varför det är svårt att täcka sträcket från en punkt. Högsta observerade antal var 38 ex 24.9 1986.

Figur 4. BLÅ KÄRRHÖK *Circus cyaneus*

Duvhök

Duvhöken är en relativt sällsynt sträckare i Falsterbo. I samband med en allmän populationsökning har den emellertid blivit något vanligare på senare år. Adulta fåglar är huvudsakligen stannfåglar och under de två höstarna sågs endast en adult duvhök, som dock inte sträckte. Bilden är likartad båda åren med en svag ökning från slutet av september till början av november. Naturligtvis sträcker enstaka exemplar även senare under hösten-vintern.

Figur 5. DUVHÖK *Accipiter gentilis*

Sparvhök

Efter en kraftig populationsuppgång den senaste 15-årsperioden är sparvhöken nu den vanligaste sträckande rovfågeln i Falsterbo. Tar man sedan hänsyn till att den kan sträcka i nästan alla väder och under hela den ljusa delen av dygnet (varför vi definitivt ej räknat alla sträckare), blir dominansen ännu större. Första året gjordes inga försök att särskilja olika kategorier. Under 1987 separerades adult hane, adult hona, juvenil hane och juvenil hona. Då det i princip krävs att man ser ovasidan för att säkert kunna åldersbestämma honorna, har endast en liten del av de sträckande fåglarna kunnat föras till någon bestämd kategori. Ambitionen har varit att inte ta med bestämda hanar, som gått så långt bort, att honor inte kunnat bestämmas på samma avstånd. Trots att endast 6 % av totalsumman bestämts, ger ändå detta material representativa stickprov i varje dekad. De obestämda exemplaren har sedan fördelats efter de bestämda kategoriernas andel.

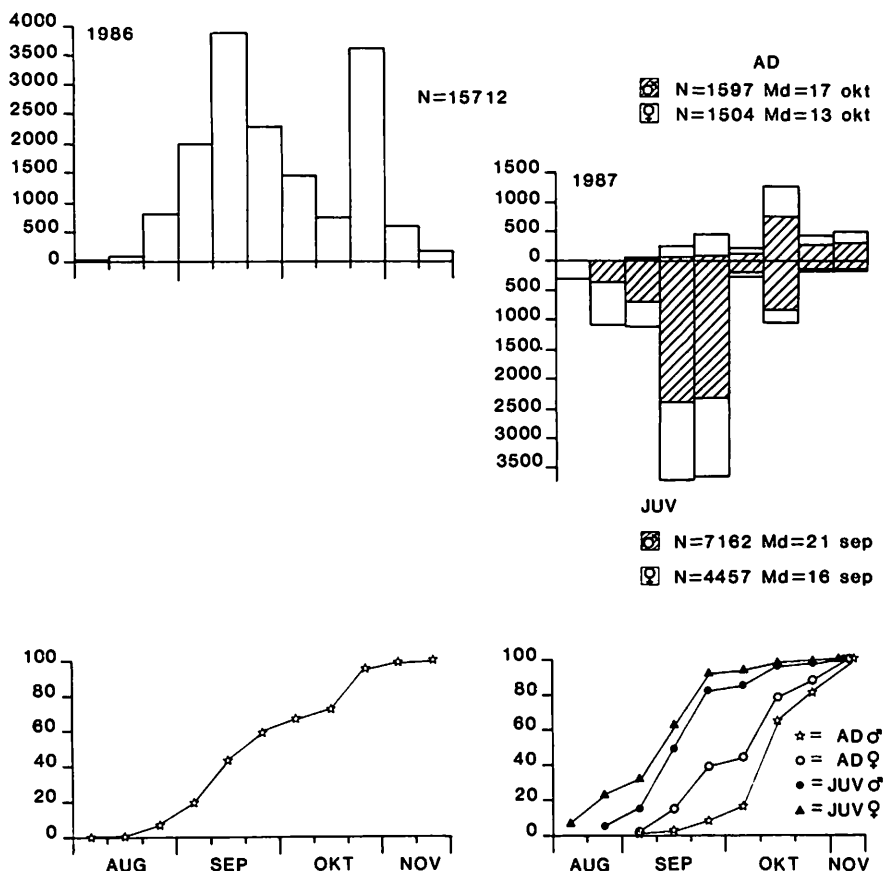
Sträcket börjar med unga honor i mitten av augusti. Ungfågelsträcket kulminerar i slutet av september men främst unga hanar sträcker in i november. De gamla fåglarna börjar sträcka i september, kulminerar i oktober och fortsätter i mindre antal hela november. De fyra kategorierna har relativt väl skilda toppar i ordningen unga honor, unga hanar, gamla honor och gamla hanar. De inbördes skillnaderna är alla statistiskt signifikanta (enligt Kolmogorov-Smirnov χ^2 -test $p < 0,001$). En likadan turordning har även erhållits vid Falsterbo Fågelstations ringmärkningar i Fyrdungen (G. Walinder muntl.). Höga dagssiffror var 1190 ex den 24.9 1986 och 1689 ex den 16.9 1987.

Andelen ungfåglar var 1987 59 %. Detta kan förklaras av ett ovanligt bra häckningsresultat och/eller att en större andel adulta övervintrar. Att vi observerat väsentligt fler hanar av såväl adulta som juvenila är lite svårförklarligt. Tänkbara orsaker är att hanarna är mer lättbestämda (se dock ovan) eller att dessa på grund av sin mindre vingyta är mindre lämpade för segelflykt, generellt flyttar på lägre höjd och därmed blir bestämda i högre utsträckning. Eller övervintrar det fler honor? I England stannar honorna oftare inom samma revir året om (Newton 1986).

Sparvhöken är den vanligaste rovfågeln på sträck i Falsterbo.

Foto: John Larsen

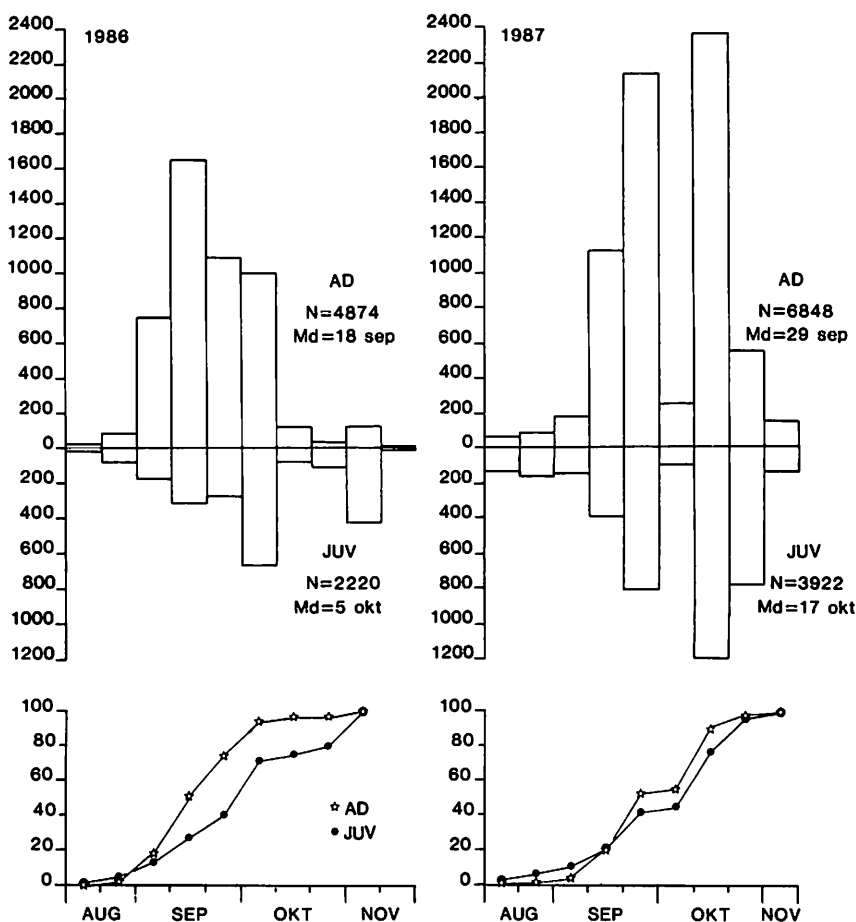
Figur 6. SPARVHÖK *Accipiter nisus*

Ormvråk

Ormvråken var den näst vanligaste rovfågeln under de båda åren. I motsats till sparvhöken är den mycket väderkänslig och huvudmassan brukar passera under ett fåtal toppdagar. Sträckförloppet var något olika de båda åren med en tidigare kulmination 1986. Under 1987 passerade en topp i september och en ny i mitten av oktober. Att den senare toppen saknades 1986 torde främst bero på dåligt sträckväder i slutet av sträckperioden. Som mest räknades 1493 ex den 29.9 1987 och 2419 ex den 18.10 samma år.

Under hyfsade betingelser går det bra att skilja juvenila ormvråkar från äldre fåglar, vilket ledde till att cirka 30 % av totalantalet bestämdes båda åren. Underlaget för omräkning i varje dekad är således betryggande. Båda åren iaktogs en majoritet av ungfåglar i början av säsongen (främst slutet av augusti) innan det egentliga sträcket kom igång. Detta tolkar jag som en form av ungfågelspridning, vilken sannolikt främst innefattar fåglar av mera lokalt ursprung. Sträckbenägenheten är låg och en

del exemplar torde uppehålla sig på halvön flera dagar. I början och mitten av september inleds ett kraftigare sträck, som sedan kan pågå till början av november. Förloppet styrs av vädret och kan skilja sig en hel del mellan åren. Under huvudsträcket dominerar adulta fåglar men andelen juvenila stiger mot slutet. Trots en tidigare kullimation 1986 är bilden likartad med signifikant skilda mediandatum för äldre och ungfåglar båda åren ($p < 0,001$). Andelen juvenila var något högre 1987 (36 %) jämfört med 1986 (31 %). Om vi antar att de olika ålderskategorierna är lika ledlinjebundna, skulle siffrorna innebära en genomsnittlig produktion av c:a en unge per häckande par, vilket förefaller rimligt. Fortsatta räkningar får utvisa hur mycket andelen ungfåglar varierar mellan åren. Ormvråken är huvudsakligen flyttfågel, och de relativt fåtaliga övervintrarna i Sydsverige består sannolikt främst av lokala fåglar.

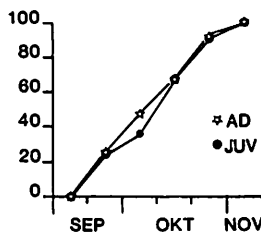
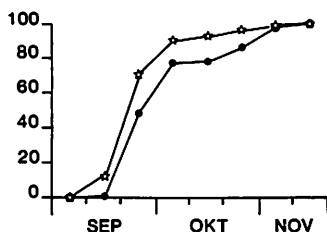
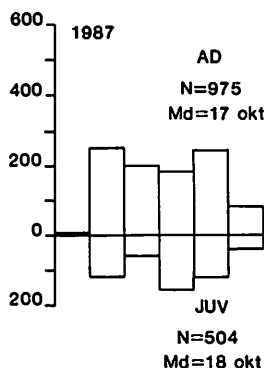
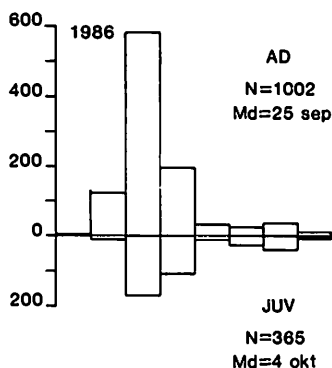

Figur 7. ORMVRÅK *Buteo buteo*

Fjällvråk

Fjällvråken anses huvudsakligen vara sydostflyttare, men ett varierande antal passerar Falsterbo varje höst. Även om en del övervintrar, lämnar majoriteten landet vintertid. Under gynnsamma omständigheter går det att separera såväl 2K-fåglar som adulta hanar och honor. Än så länge har vi dock nöjt oss med att skilja på juvenila och adulta (inklusive 2K) fjällvråkar. Hela 65 resp. 77 % har bestämts, vilket ger ett mycket tillförlitligt material. Fjällvråken är något mindre väderkänslig än ormråken, men huvudmassan brukar passera under ett fåtal dagar. Höga antal var 247 ex den 24.9 1986 och 261 ex den 30.9 1987. Jämfört med en markant topp i slutet av september 1986 passerade tre olika toppar från slutet av september till slutet av oktober 1987. Även om skillnaden i mediandatum är mindre än hos ormråk är den signifikant ($p < 0,01$) med senare kulmination för ungfåglar jämfört med äldre fåglar, mest uttalat det första året.

Då fjällvråken häckar i en miljö där näringsunderlaget (gnagare) varierar avsevärt år från år, kan man förvänta sig en kraftigt varierande andel ungfåglar. Vi noterade en högre andel ungfåglar 1987 (34 % juvenila) jämfört med året innan (27 % juvenila).

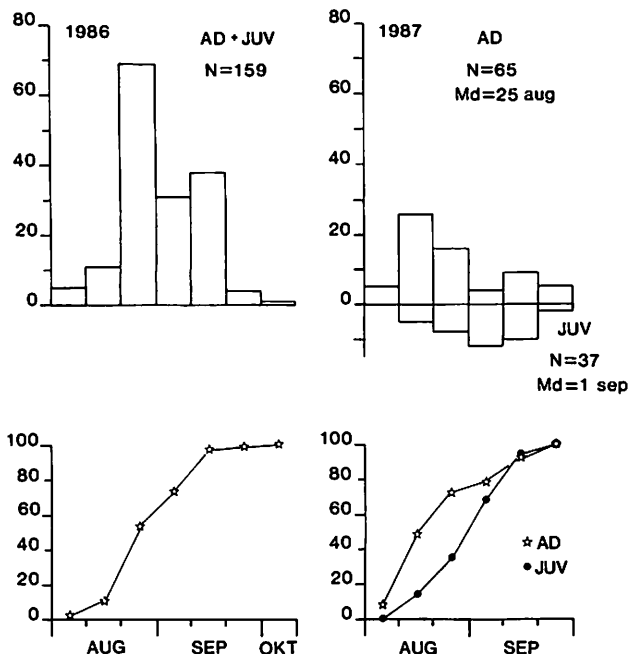

Figur 8. FJÄLLVRÅK *Buteo lagopus*

Fiskgjuse

Trots att den svenska populationen skattats till 2000 par, passerar inte mer än ett par hundra gjusar Falsterbo höstetid. Detta beror på att fiskgjusen är en god flygare, som inte skyggar för vatten. Arten är tropikflyttare med en sträcktopp i slutet av augusti - början av september.

Det är relativt svårt att åldersbestämma fiskgjusar och materialet från 1986 är för litet för analys. Andelen bestämda 1987 inskränker sig till 37 % men antyder en tidigare sträcktopp för adulta fåglar (i likhet med andra tropikflyttare). Endast 26 % ungfåglar kan tolkas som ett dåligt häckningsresultat.

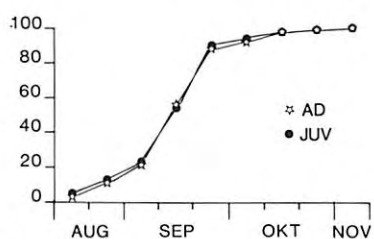
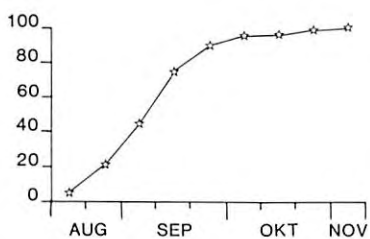
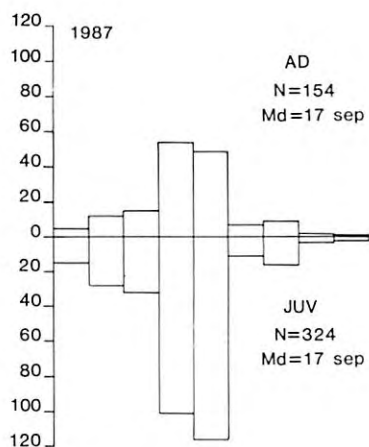
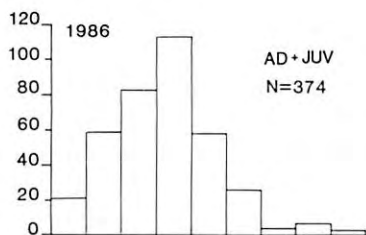
Figur 9. FISKGJUSE *Pandion haliaetus*

Tornfalk

Tornfalken har en relativt utdragen sträckperiod med en topp i senare halvan av september. En del övervintrare håller sig kvar i Sydsverige men majoriteten övervintrar på kontinenten.

Första året åldersbestämdes endast ett fåtal, medan vi 1987 separerat adulta hanar, adulta honor och juvenila. Bestämning kräver goda betingelser, varför 30 % får anses vara ett bra resultat. Då materialet för adulta fåglar är relativt litet har honor och hanar slagits samman i figurerna.

Intressant är att notera att det inte verkar föreligga några skillnader i den tidsmässiga passagen av adulta och ungfåglar. Alla tre kategorierna har 17.9 som mediandatum. Av de bestämda fåglarna var 18 % hanar, 14 % honor och 68 % ungfåglar. Den

Figur 10. TORNFALK *Falco tinnunculus*

Tornfalk med bytte.

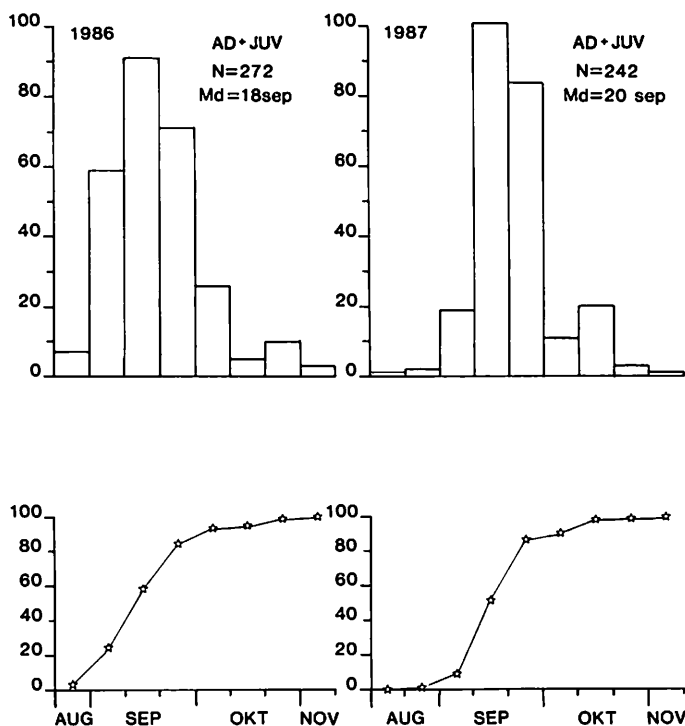
Foto: John Larsen

något högre andelen hanar kan bero på att dessa är något lättare att bestämma. En hög andel ungfåglar kan bero på en lyckad häckningssäsong. Det är emellertid tänkbart att adulta tornfalkar är mindre ledlinjebundna och/eller att dessa i högre grad stannar över vintern.

Stenfalk

Stenfalken hade ett par bra år med 272 respektive 242 räknade exemplar. Arten sträcker på bred front och i alla väder, varför säkert en relativt sett stor andel missats. De första exemplaren visar sig i slutet av augusti och efter en kulmination i mitten av september avtar sträcket snabbt i oktober.

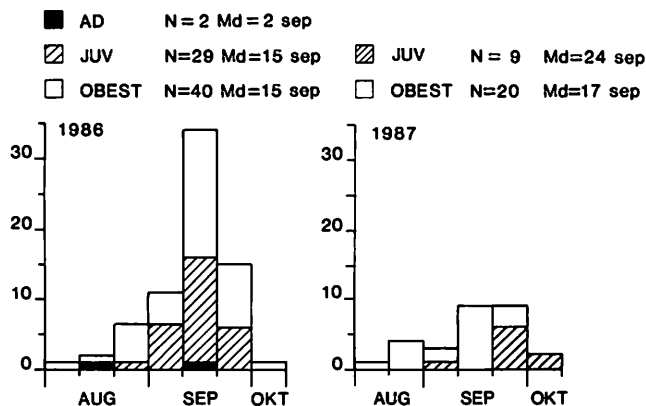
Det går relativt bra att separera hanar och honfärgade exemplar, medan extremt bra omständigheter är nödvändiga för att skilja honor och ungfåglar. Materialet är för litet för att kunna separera de olika kategorierna i diagrammen. Ett senare medandatum för bestämda hanar (10.10) jämfört med juvenila (19.9) kan bero på slumpen. Om de obestämda och honfärgade exemplaren fördelas efter bestämda och om vi antar att det sträcker lika många honor som hanar, erhålls den höga siffran 88 % juvenila. Framtiden får utvisa om 1987 var ett ovanligt bra häckningsår.

Figur 11. STENFALK *Falco columbarius*

Lärkfalk

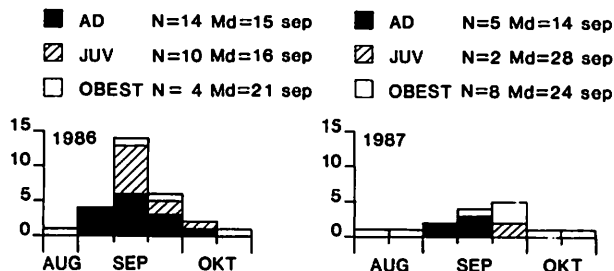
Under 1986 räknades 71 sträckande lärkfalkar mot endast 29 påföljande år. Lärkfalken är en god flygare, som inte koncentreras till Falsterbo i lika hög grad som flertalet andra rovfåglar. Sträcktoppen ligger i mitten av september. Andelen ungfåglar är liksom hos övriga mindre falkar hög. År 1986 var 94 % av de bestämda juvenila och 1987 var andelen 100 %. Det begränsade materialet antyder en tidigare sträcktopp för adulta fåglar liksom hos övriga tropikflyttare.

Figur 12. LÄRKFAK *Falco subbuteo*

Pilgrimsfalk

Även om pilgrimsfalken tillhör de ovanligare sträckarna har den medtagits på grund av det allmänna intresset för arten. Efter en katastrofal nedgång under 1950-1970-talen har tendensen de senaste åren varit stigande (Roos 1987). Våra siffror blev 28 respektive 15 sträckande. Sträcktoppen infaller i mitten av september. Något fler adulta noterades och dessa förefaller sträcka något tidigare än de juvenila. Under 1986 iaktogs ett par exemplar som sannolikt kan hänföras till den östliga rasen *calidus*, vilket antyder att en del av sträckarna har östligt ursprung.

Figur 13. PILGRIMSFALK *Falco peregrinus*

Mitten av september är lärkfalkstid i Falsterbo.

Foto: Jens B Bruun

Referenser

- Alerstam, T., Roos, G., Ulfstrand, S. & Österdahl, L. 1974. Visible Bird Migration at Falsterbo, Sweden. - Vår Fågelvärld, Suppl. 8.
- Christensen, S., Pors-Nielsen, B., Porter, R.F. & Willis, I. 1974. Flight Identification of European Raptors. Poyser, Berkhamsted.
- Cramp, S. & Simmons, K.E.L. (red.). 1980. The Birds of the Western Palearctic, vol. 2. Oxford University Press. Oxford.
- Forsman, D. 1984. Rovfågelsguiden. Lintutieto, Helsingfors.
- Gensbøl, B. 1984. Rovfuglene i Europa, Nordafrika og Mellemøsten. GAD, København.
- Newton, I. 1986. The Sparrowhawk. Poyser, Berkhamsted.
- Roos, G. 1987. PMK-Projekt "Sträckfågelräkningar vid Falsterbo": Verksamhetsrapport 1986. SNV-rapport 3342.
- Rudebeck, G. 1950. Studies on Bird Migration. - Vår Fågelvärld, Suppl. 1.
- Sylvén, M. 1987. Verksamheten inom Projekt Glada 1986. - Vår Fågelvärld 46:137.

Summary

The migration of raptors over the Falsterbo peninsula was studied during the autumns of 1986 and 1987. The main purpose was to investigate differences between ages and sexes in the various species. All days with suitable weather for migration from the middle of August until mid-November were covered (Tab. 1). Generally two mobile observers were counting as close to the migration as possible in order to determine the age and sex of as many birds as possible.

The result is presented in Table 2. In the figures the material for each species is presented in decades. If the number of identified birds was sufficient, the unidentified individuals were divided between age and sexgroups according to the respective percentage. Adults and juveniles, and sometimes sexes, have been separated in the figures. The median date (Md) for each category is given together with the number of re-counted individuals (N). For the majority of species a cumulative diagram shows the total percentage of the various categories having migrated at a certain time.

The Honey Buzzard has a peak for adults in late August and a smaller peak for juveniles in the middle of September. The breeding result was much better in 1986 with 37 % juveniles compared to 1987 (6 % juv). Most adult Red Kites winter in Scania. The percentage of juveniles at Falsterbo was 84 and 75 respectively in the two years. Sylén (1987) has shown that the number of migrants at Falsterbo is well correlated to the breeding-result in Sweden. In Marsh and Hen Harriers juveniles dominate (around 70 %). A larger number of females (62 resp. 66 % of the adults) compared to males may explain why these species are often polygamous. The Sparrowhawk has a long migration period. The birds can be divided into four groups, which migrate in the order young females, young males, adult females and adult males. The other common migrant, the Buzzard, had a significantly earlier median date for adults compared with juveniles, and the Rough-legged Buzzard showed a similar pattern. The majority of the migrating buzzards were adults, around 70 % in both species. The material for Ospreys is small but indicates an earlier peak in adults, as is the case in other tropical migrants. The Kestrel shows no time differences between different categories. In 1987 68 % of the migrants were juveniles. An even high percentage (88) juveniles was estimated for the Merlin. Due to a recent increase in Northern Scandinavia, the number of observed Peregrines at Falsterbo in autumn is growing.

Nils Kjellén, Ekologihuset, S-223 62 Lund.

